

3 (Sem-6/CBCS) SKT HE 1

2 0 2 3

SANSKRIT

(Honours Elective)

Paper : SKT-HE-6016

(Fundamentals of Āyurveda)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Introduction to Āyurveda)

(आयुर्वेदৰ বিষয়ে ভূমিকা)

(Marks : 30 / অঙ্ক : ৩০)

1. Answer the following questions : 1×3=3

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখাঁ :

(a) Who was भावमिश्र?

ভাবমিশ্ৰ কোন আছিল ?

(b) What is meant by the term 'वेद' in आयुर्वेद?

आयुर्वेद शब्दत थका 'वेद' शब्दटोब अर्थ कि ?

(c) Write down 'yes' or 'no' in connection with the following sentence :

তলৰ বাক্যফাঁকিৰ বিষয়ে 'হয়' বা 'নহয়' লিখাঁ :

The source of Āyurveda is the *Sāmaveda*.

আয়ুৰ্বেদৰ মূলগ্ৰন্থ হ'ল 'সামবেদ' ।

2. What is the meaning of the term 'অশ্বিনৌ'? What does the term imply in connection with the context of আয়ুৰ্বেদ? 2

'অশ্বিনৌ' শব্দটোৰ অৰ্থ কি ? আয়ুৰ্বেদ প্ৰসঙ্গত এই শব্দটোৰে কি বুজায় ?

3. Write a short note on any one of the following : 5

তলত দিয়া যি কোনো এটাৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখাঁ :

মাধব ; সুশ্ৰুতসংহিতা ; বাগ্‌মট ।

4. Answer the following questions (any two) : $10 \times 2 = 20$

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়াঁ (যি কোনো দুটা) :

(a) Discuss how the concept of আয়ুৰ্বেদ came into existence in the land of ancient India.

প্ৰাচীন ভাৰতভূমিত আয়ুৰ্বেদৰ ধাৰণা কিদৰে আহিছিল সেই বিষয়ে আলোচনা কৰাঁ ।

(3)

(b) Write a note on the importance of आयुर्वेद in modern lifestyle.

आधुनिक जीवन्चर्यात आयुर्वेदर गुकृत् कि सेइविषये एटा टोका प्रसुत कर्वा ।

(c) Write what you know about the two schools of आयुर्वेद.

आयुर्वेदर दुटा शाखार विषये कि जाना, लिखा ।

(d) Discuss the contribution of चरक in the field of आयुर्वेद.

आयुर्वेदर क्सेत्रखनत चरकर अरदानर विषये आलोचना आगवदोर्वा ।

UNIT—II

(Carakasamhitā—Sūtrasthāna)

(चरकसंहिता—सूत्रस्थान)

(Marks : 20 / अङ्क : २०)

5. Write short notes on any two of the following :

5×2=10

तलत दिया यि कोनो दुटा विषये चम् टोका लिखा :

आत्रेयः ; शिशिरः ; गर्भगृहम्।

(4)

6. (a) Discuss the importance of सूत्रस्थान in the context of the 'चरकसंहिता'. 10

'चरकसंहिता'ৰ সূত্রস্থানৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়োৱা।

Or / অথবা

- (b) Discuss the measures to be taken in the month of হৈমন্ত as prescribed in the 'চরকসংহিতা'.

'চরকসংহিতা' অনুসৰি হৈমন্ত ঋতুত লবলগীয়া বিবিধ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

UNIT—III

(Bhaiṣajyaratnāvalī)

(ভৈষজ্যৰত্নাবলী)

(Marks : 30 / অঙ্ক : ৩০)

7. Answer the following questions : 1×7=7

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) What is the meaning of the term 'प्रत्यूहव्यूह'?

'प्रत्यूहव्यूह' শব্দটোৰ অৰ্থ কি ?

- (b) Who is the writer of the book, 'भैषज्यरत्नावली'?

'ভৈষজ্যৰত্নাবলী' গ্ৰন্থখনৰ ৰচয়িতা কোন ?

(c) What was the principal aim behind the composition of the book, 'মৈষজ্যরত্নাবলী'?

'ভৈষজ্যবত্তাবলী' গ্ৰন্থখন ৰচনা কৰাৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য কি আছিল ?

(d) From whom দক্ষ got the knowledge of আয়ুৰ্বেদ?

দক্ষই কাৰ পৰা আয়ুৰ্বেদৰ জ্ঞান লাভ কৰিছিল ?

(e) Who is মুনিশ্ৰেষ্ঠ after আত্ৰেয়?

আত্ৰেয়ৰ পিছত মুনিশ্ৰেষ্ঠ বুলি কাক বুজোৱা হৈছে ?

(f) How many types of treatment are prescribed in the 'মৈষজ্যরত্নাবলী'?

'ভৈষজ্যবত্তাবলী' অনুসৰি চিকিৎসাৰ প্ৰকাৰ কেইবিধ ?

(g) Fill in the blank :

খালি ঠাই পূৰণ কৰা :

ধৰ্মাৰ্থকামমোক্ষানাং _____ মূলমুত্তমম্।

8. Answer the following questions :

2×4=8

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা :

(a) What are the two kinds of ব্যাধি according to the 'মৈষজ্যরত্নাবলী'?

'ভৈষজ্যবত্তাবলী' অনুসৰি দুইবিধ ব্যাধি কি কি ?

(b) Which ancient Ācārya of आयुर्वेद was known as काशीराज? What was his real name?

आयुर्वेदৰ কোনগৰাকী প্ৰাচীন আচাৰ্যক কাশীৰাজ বুলি জনা গৈছিল? তেওঁৰ প্ৰকৃত নাম কি আছিল?

(c) What is the importance of the title 'मिश्रवर्गप्रकरण'?

'মিশ্ৰবৰ্গপ্ৰকৰণ' শিবোনামৰ তাৎপৰ্য কি?

(d) How can an आतुर be recognised?

আতুৰ এজনক কেনেকৈ চিহ্নিত কৰা যায়?

9. Explain any one of the following Ślokas : 5

তলত দিয়া শ্লোকৰ পৰা যি কোনো এটাৰ ব্যাখ্যা লিখাঁ :

(a) यथा विषं यथा शास्त्रं यथाऽग्निरशनिर्यथा ।

तथौषधमविज्ञातं विज्ञातममृतं यथा ॥

(b) यस्तु रोगविशेषज्ञः सर्वभेषज्यकोविदः ।

साध्यासाध्यविधानज्ञस्तस्य सिद्धिः करे स्थिता ॥

10. Answer the following question : 10

তলৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়াঁ :

(a) Write a note on the definition and the field of action of आयुर्वेद.

आयुर्वेदৰ সংজ্ঞা আৰু ক্ষেত্ৰখনৰ বিষয়ে এটা টোকা অগবঢ়োৱাঁ ।

(7)

Or / অথবা

(b) Discuss the qualities of a वैद्य, a भेषज and a परिचारक.

বৈদ্য, ভেষজ আৰু পৰিচাৰকৰ গুণাবলী আলোচনা কৰা।

***